



KOREYS VA O‘ZBEK BAYRAMLARINING KELIB CHIQISHI VA FARQLARI

Urazbekova Mashhura G'olibjon qizi

*Samarqand Davlat Chet Tillari institute, filologiya va tillarni o'qitish: koreys
tili*

mashhura.razbekova1@gmail.com

Xolmuradova Nigora Faxridinovna

*Roman german tillari fakulteti, rus filologiyasi kafedrasi stajyor
o'qituvchi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Koreya va O‘zbekiston bayramlarining kelib chiqishi, asosiy xususiyatlari va nishonlanish shakllari taqqoslanadi. Maqolada bayramlarning tarixiy, madaniy va ma’naviy ahamiyati yoritilib, ularning oilaviy va jamoaviy hayotdagi roli ko‘rsatildi. Shuningdek, koreys va o‘zbek bayramlaridagi o‘xshashliklar va farqlar, milliy taomlar, milliy liboslar hamda an’anaviy marosimlar tahlil qilindi. Maqola xalqaro miqyosda madaniyatlarni solishtirish va madaniyatlararo tushunishni rivojlantirishga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: Koreya bayramlari, O‘zbekiston bayramlari, milliy taomlar, milliy libos, an’anaviy marosimlar.

Koreys va o‘zbek bayramlari har bir xalqning tarixiy taraqqiyoti, milliy qadriyatlari hamda madaniy an’analari bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, ular jamiyat hayotida muhim ijtimoiy va ma’naviy ahamiyat kasb etadi. Har ikki xalq bayramlarining kelib chiqishi asrlar davomida shakllangan urf-odatlar, diniy e’tiqodlar va tarixiy voqealar ta’sirida yuzaga kelgan bo‘lsa-da, ularning mazmuni va nishonlanish shakllarida o‘ziga xos farqlar mavjud. O‘zbek bayramlari ko‘proq xalqning dehqonchilik hayoti, tabiat bilan uyg‘unligi hamda jamoaviy birdamligini aks ettirsa, koreys bayramlarida ajdodlarga hurmat, oilaviy rishtalar va konfutsiylik qadriyatlari muhim o‘rin tutadi. Bayramlar orqali millatning dunyoqarashi, axloqiy me’yorlari va ijtimoiy munosabatlari namoyon bo‘lib, ular yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Shuningdek, globalizatsiya jarayonida turli xalqlarning bayramlarini o‘rganish madaniyatlararo muloqotni mustahkamlash va o‘zaro hurmatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Koreys va o‘zbek bayramlarini qiyosiy tahlil qilish ularning tarixiy ildizlari, ramziy ma’nolari hamda zamonaviy jamiyatdagi o‘rnini chuqurroq anglash imkonini beradi. Ushbu maqolada koreys va o‘zbek bayramlarining kelib chiqishi, asosiy



xususiyatlari hamda ularning o'xshash va farqli jihatlari ilmiy-nazariy asosda yoritib beriladi.

O'zbekistonda milliy liboslar uzoq tarixga ega [1; 2025]. Ushbu liboslar asrlar davomida xalqning turmush tarzi, iqlim sharoiti, ijtimoiy munosabatlari va estetik qarashlari asosida shakllanib, milliy madaniyatning ajralmas qismiga aylangan. Har bir hududga xos bo'lgan ranglar, matolar va bezaklar o'zbek xalqining boy madaniy merosi hamda hunarmandchilik an'analarini yaqqol aks ettiradi. Milliy liboslarda ishlatilgan atlas, adras, beqasam kabi matolar nafaqat go'zalligi, balki ramziy ma'nosi bilan ham alohida ahamiyatga ega bo'lib, ular xalqning didi va dunyoqarashini ifodalaydi. Ayollar va erkaklar liboslaridagi farqlar jamiyatdagi an'anaviy rollar hamda urf-odatlar bilan chambarchas bog'liq holda shakllangan. Milliy kiyimlar to'ylar, bayramlar va muhim marosimlarda kiyilishi orqali avloddan avlodga o'tib kelayotgan qadriyatlarni saqlab qolishga xizmat qiladi. Bugungi kunda milliy liboslar zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashtirilib, milliylik va zamonaviylikni birlashtirgan holda xalqaro miqyosda ham e'tirof etilmoqda.

Koreys bayramlari din, irim-sirim, fasllar almashinuvi va mashaqqat bilan qo'lga kiritilgan erkinlik g'oyalariga asoslangan [2; 2019]. Ushbu bayramlar Koreya xalqining tarixiy tajribasi, ma'naviy qarashlari hamda tabiat bilan uyg'un yashash falsafasini o'zida mujassam etib, jamiyat hayotida muhim o'rin egallaydi. Diniy e'tiqodlar va konfutsiylik ta'limoti koreys bayramlarining mazmunida ajdodlarga hurmat, oilaviy birlik va axloqiy mas'uliyatni kuchli ifodalaydi. Irim-sirim va an'anaviy ishonchlar esa yomonlikdan saqlanish, baraka va farovonlikni tilash kabi ramziy marosimlar orqali namoyon bo'ladi. Fasllarga bog'liq bayramlar dehqonchilik, hosil yig'imi va tabiat ne'matlariga minnatdorlik bildirish bilan chambarchas bog'langan. Koreya tarixida mustamlaka davri va ozodlik uchun olib borilgan kurashlar natijasida shakllangan bayramlar milliy o'zlik va vatanparvarlik tuyg'ularini mustahkamlaydi. Bayramlar davomida o'tkaziladigan marosimlar, milliy taomlar va liboslar xalqning madaniy xotirasini saqlashga xizmat qiladi. Shunday qilib, koreys bayramlari nafaqat tantana, balki xalqning tarixiy xotirasi va ma'naviy qadriyatlarini ifodalovchi muhim madaniy hodisa hisoblanadi.

Koreya milliy va davlat bayramlarini quyosh taqvimi asosida nishonlaydi, biroq an'anaviy bayramlar mamlakat aholisining katta qismi tomonidan hanuzgacha oy taqvimi bo'yicha o'tkaziladi [3; 2006]. Bu holat koreys jamiyatida zamonaviylik va an'anaviylikning o'zaro uyg'unlashganini yaqqol namoyon etadi. Quyosh taqvimi asosidagi bayramlar asosan rasmiy davlat tadbirlari, tarixiy sanalar va ijtimoiy-siyosiy voqealar bilan bog'liq bo'lib, ular umumxalq miqyosida nishonlanadi. Oy taqvimiga asoslangan bayramlar esa



ko'proq oilaviy qadriyatlar, ajdodlarga hurmat va qadimiy marosimlarni saqlab qolishga xizmat qiladi. Bunday bayramlar davomida qarindosh-urug'lar bir joyga jamlanib, an'anaviy taomlar tayyorlanadi va marosimlar bajariladi. Oy taqvimini bilan bog'liq bayramlar fasllar almashinuvi va tabiat ritmlariga mos holda o'tkazilishi bilan ham ahamiyatlidir. Ushbu ikki xil taqvimning birgalikda qo'llanilishi koreys xalqining tarixiy xotirasi va madaniy o'ziga xosligini asrab-avaylashga imkon yaratadi. Natijada, Koreyada bayramlarni nishonlash tizimi jamiyatning o'tmishi va bugungi kunini bog'lab turuvchi muhim madaniy ko'prik vazifasini bajaradi.

O'zbek xalq sayillarining eng diqqatga sazovor tomonlaridan biri ularning tabiat va mehnat bilan bog'liqligidir [4; 2025]. Bu sayillar asrlar davomida dehqonchilik, chorvachilik va hunarmandchilik faoliyati bilan uzviy bog'lanib, xalqning kundalik hayoti va turmush tarzini aks ettirib kelgan. Tabiatning uyg'onishi, hosilning yetilishi yoki mehnat mavsumining yakunlanishi kabi jarayonlar sayillarning o'tkazilish vaqti hamda mazmunini belgilab bergan. Sayillar davomida o'tkaziladigan o'yinlar, musobaqalar va tomoshalar xalqning mehnatsevarligi, jamoaviylik ruhi va hayotga bo'lgan quvonchini ifodalaydi. Bunday ommaviy tadbirlar odamlar o'rtasida hamjihatlikni mustahkamlab, avlodlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni davom ettirishga xizmat qiladi. Sayillarda namoyish etiladigan milliy taomlar, liboslar va urf-odatlar tabiat ne'matlaridan oqilona foydalanish an'analarini ko'rsatadi. Mehnat bilan bog'liq ramziy marosimlar orqali xalq tabiatga minnatdorlik bildirgan va kelgusi yil uchun baraka tilagan. Shu tariqa, o'zbek xalq sayillari tabiat va mehnat uyg'unligini aks ettiruvchi muhim madaniy hodisa sifatida milliy o'zlikni mustahkamlab kelmoqda.

Koreys va o'zbek bayramlarini qiyosiy tahlil qilganda, har ikki xalq an'analarida tabiat, tarix va jamiyat hayoti muhim o'rin tutishini ko'rish mumkin, biroq ularning mazmuni va nishonlanish shakllarida sezilarli farqlar mavjud. Koreys bayramlarida ajdodlarga sig'inish, oilaviy marosimlar va diniy-falsafiy qarashlar yetakchi bo'lsa, o'zbek bayramlarida jamoaviylik, xalq sayillari va ochiq ommaviy tadbirlar ustuvor ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda bayramlar ko'pincha keng xalq ishtirokida, sayillar, musobaqalar va tomoshalar orqali nishonlansa, Koreyada bayramlar ko'proq oilaviy davrada, an'anaviy marosimlar asosida o'tkaziladi. Taqvim jihatidan koreys an'anaviy bayramlari oy taqvimiga tayanishi bilan ajralib tursa, o'zbek bayramlarining aksariyati quyosh taqvimi va fasllar almashinuvi bilan bog'liqdir. Har ikki xalq bayramlarida milliy taomlar muhim o'rin egallaydi, biroq koreys taomlari ko'proq ramziy va marosimiy ma'noga ega bo'lsa, o'zbek taomlari mehmondo'stlik va saxiylik timsoli sifatida namoyon bo'ladi. Koreys bayramlarida an'anaviy kiyimlar va marosim qoidalariga qat'iy rioya



etilsa, o'zbek bayramlarida erkinlik va quvonchli muhit ustunlik qiladi. Tarixiy jihatdan koreys bayramlari mustamlaka davri va erkinlik uchun kurash bilan bog'liq xotiralarni saqlab qolsa, o'zbek bayramlari xalqning mehnat faoliyati va tabiat bilan uyg'un hayot tarzini aks ettiradi. Shuningdek, koreys bayramlarida tartib-intizom va sokinlik muhim bo'lsa, o'zbek bayramlarida shodiyona, musiqa va raqslar asosiy o'rinni egallaydi. Natijada, koreys va o'zbek bayramlari o'ziga xos xususiyatlari orqali har ikki xalqning tarixiy xotirasi, ma'naviy qadriyatlari va milliy dunyoqarashini yorqin namoyon etadi.

O'zbek bayramlari xalqning tarixiy xotirasi, mehnat faoliyati va ma'naviy qadriyatlari bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ular yil davomida turli mazmun va shakllarda nishonlanadi. Eng mashhur bayramlardan biri Navro'z bo'lib, u tabiatning uyg'onishi, yangi yilning boshlanishi va inson bilan tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni ifodalaydi. Shuningdek, Mustaqillik kuni va Konstitutsiya kuni kabi davlat bayramlari mamlakat suvereniteti, huquqiy ong va vatanparvarlik tuyg'ularini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ramazon hayiti va Qurbon hayiti diniy bayramlar sifatida saxovat, mehr-oqibat va insonparvarlik g'oyalarini targ'ib etadi. Xalq sayillari, masalan, Hosil bayrami yoki Gul bayramlari mehnat mavsumining yakuni va tabiat ne'matlariga minnatdorlik bildirish bilan bog'liq holda o'tkaziladi. Ushbu bayramlar davomida milliy taomlar tayyorlanib, o'yin-kulgilar, musobaqalar va madaniy tadbirlar tashkil etiladi. O'zbek bayramlarining muhim jihati shundaki, ularda yoshlar, kattalar va bolalar birgalikda ishtirok etib, avlodlar o'rtasidagi rishtalar mustahkamlanadi. Ayniqsa, bahor fasliga oid urf-odatlarida tabiat ramzlari, ular va yashillik alohida e'tibor bilan nishonlanadi. Keksalar, kasalmand kishilar boychechakni ko'zlariga surtishib, bolalarga non, qand, shirinlik hadya etadilar [5; 1986].

Koreyada bolalar va hatto ota-onalar keksalarga hurmat bajo keltiradilar, ular yerga tiz cho'kib, chuqur ta'zim qilish orqali o'z ehtiromlarini namoyon etadilar [2; 2019]. Bu an'ana ayniqsa koreys bayramlari davomida muhim ahamiyat kasb etib, jamiyatda kattalarga bo'lgan hurmat va axloqiy mas'uliyatni mustahkamlaydi. Seollal-koreyscha Yangi yil bayramida oila a'zolari bir joyga to'planib, ajdodlar xotirasiga bag'ishlangan marosimlarni ado etadilar va keksalardan duo olish uchun maxsus ta'zim marosimini bajaradilar. Chuseok bayrami esa hosil yig'imi va minnatdorlik ramzi bo'lib, unda ham oilaviy birlik va kattalarga hurmat markaziy o'rinda turadi. Mustaqillik bilan bog'liq Gvangbokjeol kabi milliy bayramlar koreys xalqining erkinlik va tarixiy xotirasini yodga soladi. Bolalar kuni va Ota-onalar kuni kabi ijtimoiy bayramlar esa oila qadriyatlari va avlodlar o'rtasidagi mehr-oqibatni kuchaytirishga xizmat qiladi. Diniy va an'anaviy bayramlarda koreyslar milliy libos-hanbok kiyib, qadimiy urf-odatlarga amal qiladilar. Bayramlar davomida



tayyorlanadigan an'anaviy taomlar va bajariladigan marosimlar xalqning madaniy merosini avloddan avlodga yetkazishga xizmat qiladi. Shunday qilib, koreys bayramlari hurmat, intizom va oilaviy qadriyatlarni o'zida mujassam etgan muhim madaniy hodisa sifatida jamiyat hayotida muhim o'rin egallaydi.

Koreya va O'zbekistonda mavjud bo'lgan o'xshash bayramlar har ikki xalqning tabiatga munosabati, oilaviy qadriyatlari va tarixiy xotirasi bilan bog'liq jihatlarni namoyon etadi. Masalan, Koreyadagi Seollal va O'zbekistondagi Navro'z bayramlari yangi yilning boshlanishi, yangilanish va ezgu tilaklar bilan qarshi olinishi jihatidan bir-biriga yaqin hisoblanadi. Har ikkala bayramda ham oila a'zolarining bir joyga jamlanishi, keksalarga hurmat ko'rsatish va duo olish muhim ahamiyat kasb etadi. Chuseok bayrami Koreyada hosil yig'imi bilan bog'liq bo'lsa, O'zbekistondagi Hosil bayrami ham mehnat mavsumining yakunini tantanali nishonlashga qaratilgan. Diniy mazmundagi bayramlarda ham o'xshashlik kuzatilib, ular saxovat, mehr-oqibat va kambag'allarga yordam berish g'oyalarini targ'ib etadi. Har ikki xalq bayramlarida milliy taomlar tayyorlash va ularni yaqinlar bilan baham ko'rish muhim urf-odat hisoblanadi. Bayram paytida milliy libos kiyish an'anasi ham Koreya va O'zbekistonda keng tarqalgan bo'lib, bu holat milliy o'zlikni namoyon etadi. Ommaviy sayillar, madaniy tadbirlar va tomoshalar orqali bayramlarning quvonchli muhiti yaratiladi. Natijada, koreys va o'zbek bayramlaridagi o'xshashliklar har ikki xalqning ma'naviy qadriyatlari va insoniy munosabatlarida mushtarak jihatlar ko'p ekanini ko'rsatadi.

Koreya va O'zbekiston bayramlarida tayyorlanadigan an'anaviy taomlar har ikki xalqning tarixiy tajribasi, turmush tarzi va madaniy qadriyatlarini yaqqol aks ettiradi. Koreys bayramlarida taomlar ko'pincha ramziy ma'noga ega bo'lib, masalan, Seollal bayramida tayyorlanadigan **tteokguk** yangi yilga yetish va umrni uzaytirish timsoli sifatida iste'mol qilinadi. Chuseok bayramida esa **songpyeon** kabi maxsus guruchli shirinliklar tayyorlanib, ular hosil uchun minnatdorlik bildirishni anglatadi. O'zbekiston bayramlarida esa taomlar ko'proq to'kin-sochinlik va mehmondo'stlik ramzi bo'lib, Navro'zda tayyorlanadigan sumalak sabr-toqat va baraka timsoli hisoblanadi. Shuningdek, to'y va hayit bayramlarida palov tayyorlash jamoaviylik va birlik g'oyasini ifodalaydi. Koreys taomlari asosan yengil, kam yog'li va marosimiy bo'lsa, o'zbek bayram taomlari to'yimli, sermahsul va ko'p kishiga mo'ljallanganligi bilan ajralib turadi. Har ikki xalqda ham bayram taomlari oila a'zolari va mehmonlar bilan birga iste'mol qilinib, ijtimoiy rishtalarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Bayram taomlarini tayyorlash jarayonining o'zi ham avloddan avlodga o'tadigan muhim an'ana sifatida qaraladi. Natijada, koreys va o'zbek bayram taomlarini qiyoslash har ikki millatning madaniy dunyoqarashi va hayot falsafasidagi o'xshash hamda farqli jihatlarni ochib beradi.



Koreya va O'zbekiston bayramlari har ikki xalqning tarixiy tajribasi, madaniy merosi va ma'naviy qadriyatlarini ifodalovchi muhim hodisa hisoblanadi. Koreys bayramlari asosan ajdodlarga hurmat, oilaviy birlik va diniy-falsafiy qadriyatlar asosida shakllangan bo'lsa, o'zbek bayramlarida jamoaviylik, tabiat bilan uyg'unlik va mehnat faoliyati markaziy o'rin tutadi. Har ikki mamlakat bayramlarida oilaviy yig'ilishlar, milliy liboslar kiyish, an'anaviy taomlar tayyorlash va turli marosimlar o'tkazish orqali avlodlar avlodga madaniy qadriyatlar yetkaziladi. Koreya va O'zbekistondagi bayramlarda taqvim, marosimlar va taomlar jihatidan farqlar mavjud bo'lsa-da, ularning asosiy maqsadi-jamiyatda hurmat, mehr-oqibat va birligini mustahkamlashdir. Shuningdek, ikki xalq bayramlarida yoshlar va kattalar o'rtasidagi rishtalar mustahkamlanadi, avlodlar o'z tarixiy ildizlari va madaniy an'alarini anglab yetadi. Bayramlarni nishonlash jarayoni nafaqat tantana, balki madaniy merosni saqlash va xalqning ma'naviy dunyosini boyitish vositasi hisoblanadi. Koreys va o'zbek bayramlarini qiyosiy o'rganish ularning o'xshash va farqli jihatlarini aniqlashga yordam beradi, shuningdek, madaniyatlararo tushuncha va hurmatni rivojlantiradi. Shu tariqa, bayramlar ikki millatning tarixiy xotirasi, madaniy o'zligi va jamiyatdagi ahamiyatini yanada chuqurroq anglashga imkon yaratadi. Ularning nishonlanishi zamon bilan uyg'unlashib, milliy qadriyatlarni saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdusalomova Madina, Abduraxmonova Gulzoda, Ro'ziboyeva Binafsha. (2025). O'zbekiston va Janubiy Koreya: kiyinish madaniyati va bayramlarni nishonlashdagi farqlar. <file:///C:/Users/User/Downloads/111-113.pdf>
2. Tina Cho, Farida Zaman. (2019). Korean Celebrations. https://books.google.co.uz/books?hl=en&lr=&id=RnSODwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA2&dq=Korean+holidays&ots=0L2Hbk4TIR&sig=QlзмаTVgR6S-0ClOA_2hJOF34xI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
3. Ho Min-Sohn. (2006). Korean language in culture and society. https://books.google.co.uz/books?hl=en&lr=&id=H4CsWDEi52IC&oi=fnd&pg=PA86&dq=Korean+holidays&ots=tHUdicU5wd&sig=RHYPVkOwxxzQgIQxM4EwziWgJzo&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
4. Uluqov Nosirjon, Solixodjayeva Xavasxon. O'zbek sayillari va ayrim turk bayramlarining etnolingvistik hamda lingvokulturologik tahlili. <http://conferences.tsuull.uz/index.php/conferences/article/view/862/855>
5. Сухарева О.А. (1986). Празднеств цветов у равнинных таджиков (конец XIX –нач. XX вв.) // Древние обряды, верования и культы народов Средней Азии. –М.: Наука.

